

Visoka Škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača

Novi Sad

SEMINARSKI RAD

Predmet: metodika upoznavanja okoline

Tema: igre za upoznavanje osećanja

Profesor :

Student:

Grupa:

Broj indeksa:

Decembar, Novi Sad

I TEORIJSKI DEO

1.1. ULOGA IGRE U VASPITNO-OBRAZOVNOM RADU

Igra je društvena aktivnost koja kod ljudi suzbija nagone ka pohlepi i aroganciji i razvija brigu o tuđim osećanjima i dobrobiti. „Društvo koje zaboravi kako da se igra, jeste društvo koje čine sebični pojedinci“ - kaže Grej. Igra je, iznad svega izraz slobode. Ona je sve samo ne obaveza, moranje. Onaj ko se igra, ne samo da to čini slobodne volje - već, poput ostalih igrača, prihvata da se povinuje određenim pravilima, koja nastaju kao rezultat dogovora. Zbog toga je igra jedna od najdemokratskih aktivnosti. Kroz igru, deca stvarnost prevode u maštu i na taj način u jednom bezbednom okruženju uče da se suočavaju sa stvarnim iskušenjima, za njih je igra i iskustvo i trening. Deca lako i brzo ovladaju svojim okruženjem kada je ono primereno njihovim potrebama i mogućnostima u sferama razvoja fizičkih sposobnosti, intelektualnih potencijala, socio-emocionalnog ponašanja, komunikacije i stvaralaštva. U igri deca se osećaju kao tvorci i kreatori, sami osmišljavaju pravila i usmeravaju je kako oni žele. Ona može da se prekine kad god dete poželi. Izaziva pozitivne emocije kao što su :zadovoljstvo,sreća, razdraganost. Ne treba joj spoljašnji stimulansi, dete u samoj igri doživljava pozitivna osećanja, dok su ona negativna kao neuspeh i frustracije, nisu prisutni. Kaže se da je sama igra najprimeriniji metod u vaspitno-obrazovnom radu, jer deca kroz igru uče i učeći se igraju. Dečije iskustvo i kreativnost doprinose variranju igara. Igra tako postaje učenje na ozbiljan, zabavan i interesantan način. Deca se igraju iz zadovoljstva, ali igra za njih nije samo zabava, već i mogućnost zadovoljavanja osnovnih potreba za stvaranjem, druženjem i za ispoljavanjem potencijala, kako na predškolskom, tako i na mlađem školskom uzrastu. Dete u igri eksperimentiše bez spoljašnjih ili unutrašnjih pritisaka, neprekidno iznalazi nove mogućnosti, fleksibilnije pristupajući rešavanju zadataka. Neprimetno, ali uspešno, dete prelazi iz prelogičkog u logički stadijum razvoja. U igri dete razvija sve svoje sposobnosti (perceptivno-motorne, intelektualne, socio-emocionalne, komunikacione i kreativne), koje posledično postaju sve otvorenije za nove aktivnosti, Igru karakterizuje divergentnost, odnosno ponašanje organizirano na nov i neobičan način, gde sve može biti i naopačke. Kod divergentnog mišljenja ne postoji nešto "što ne valja", svaka komponenta igre je prihvatljiva. Dete se kroz igru afirmira,vlastitom aktivnošću stiče nove osobine. Veoma je važno da vaspitači svakodnevno kreiraju slobodnu, prijatnu i kreativnu atmosferu, prostor i materijal kako bi se deca mogla nesmetano kretati, istraživati, igrati i kroz sam metod igre utvrditi postojeće znanje, proširiti ga i obogatiti sa novim životnim iskustvima. Igra treba da je primerena uzrastu, željama, mogućnostima dece. Skladno razvoju deteta, i njegove igre postaju složenije.

1.2.KARAKTERISTIKE DEČJE IGRE

Igra kao vodeća aktivnost u vaspitno-obrazovnom radu sa decom utiče na sve aspekte razvoja kao što su : kognitivne sposobnosti (intelektualni razvoj), socijalni razvoj (socijalizacija, poštovanje drugog, pripadnost grupi..), emocionalni razvoj (dete, pre svega, upoznaje sebe svoja osećanja, potom iz egocentričnosti uz pomoć sredine uči da prilagođava svoja osećanja prema drugima, počinje da voli sebe, poštuje, da kontroliše emocije, razvija empatiju i saosećanje prema drugima). Deca kroz igru stiču znanja, ne samo o svetu koji ih okružuje već i o sebi, svojim sposobnostima i mogućnostima. Pre samog izvodjenja neke igre vaspitač bi trebao da bude upoznat sa osnovnim karakteristikama dečjih igara a to su :

- Deca u igri koriste iskustva stečena tokom života;
- Uvode u igru pravila i kontrolišu igru;
- Uvežbavaju svoje potencijalne uloge budućnosti-glume, oponašaju druge..
- Uče da temeljno proveravaju, isprobavaju;
- Uključuju svoju celokupnu ličnosti (biološku i socijalnu)-usklađuju svoje ideje i prave veze sa vršnjacima, porodicom i društvenom sredinom;

U samoj igri deca nam pokazuju da mogu i umeju:

- da koriste svoju samostalnost, sposobnosti i slobodu;
- da usmere akciju na sebe;
- da sami istražuju i otkrivaju mogućnosti i rešavaju probleme;
- da se posvete nečemu što ga u nekom trenutku pokreće..

Za upoznavanje dece sa okolinom u predškolskoj ustanovi imamo više igara značajnih za sve aspekte razvoja.

1.3. PODELA IGARA

1) *igre sa gotovim pravilima*- zadatak se rešava pomoću ranije postavljenih pravila

- * didaktičke igre- imaju uticaj na detetov saznavni razvoj, sadrže zadatke, pravila i cilj;
- * Narodne- prenose se predanjem (zagonetke, kolo);
- * Pokretne igre-najčešće praćene pesmom ili rečima, sadrže određeni zadatak, a cilj je razvijanje telesnih sposobnosti;

Takodje možemo navesti i funkcionalne igre koje se javljaju na najranijem uzrastu. One su određene ranom socijalnom interakcijom, a javlja se oko osmog meseca života deteta.

2)*igre emocija*- one su od najvažnijeg značaja jer dete, pre svega, treba da upozna sebe, svoje emocije, kako da ih kontroliše. Psihoanalitičke teorije dečje igre ukazuju na njene uzuzetne terapeutske mogućnosti. Igra omogućava detetu da istroši svu nagomilanu agresiju, kao i da izrazi svoje potisnute emocije. Sama igra pojednostavljuje događaje tako da dete u igri može izbaciti one pojedinosti koje ga u stvarnosti plaše, kompenzuju ono što se u stvarnosti ne može ostvariti, uklanja negativna iskustva kroz njihovo ponavljanje u igri, a igra utiče na izbegavanje negativnih posledica preuzimanjem tuđe uloge, stvarne ili zamišnjene. Sama igra izaziva pozitivne emocije koje deluju na ličnost. Same aktivnosti i igre emocija kod dece razvijaju svest o svojim a i tuđim emocijama, obogaćuju emocionalni rečnik..

3)*igre mašte ili uloga* - oponašanje postupaka, igre uloga, simboličke uloge sa sižeom..Vaspitač bi trebalo da inicira ove igre, jer se time bogate dečja iskustva u fazama stvaranja novih situacija.

4)*konstruktivne igre*- igre sa raznovrsnim materijalom ili namenski konstruisanim elementima koriste se za stvaralački rad kod dece

5) *stvaralačke igre*-deca ih sama izmišljaju

a)imitativne igre

b)igre dramatizacije

c)konstruktivne igre

1.4. EMOCIONALNI RAZVOJ I EMOCIONALNE VEZE

Već u prvim mesecima života majka detetu postaje najdraža igračka. Zvuk glasa, osmeh i dodir detetu pružaju zadovoljstvo i doprinose razvoju čvrste emocionalne vezanosti. Što je dete starije, kroz igru se možete zbližiti i bolje upoznati. Dete će steći sigurnost i kroz sve emocionalno obojane situacije u igri učiti o sebi i svojoj socijalnoj sredini. Veoma je važno da emocionalna vezanost majke i deteta bude obostrana jer će samo tako dete o sebi imati pozitivnu sliku. Sama emocionalna povezanost i privrženost majke kod dece stvara toplinu, ljubav, prijetnost, osećaj pripadanja. Kako dete odrasta sam odnos majke-deteta ne postaje slabiji već se dete okreće svojim vršnjacima i igrama. Deca od 3. godine se radije igraju sa drugarima njihove dobi nego sa roditeljima jer se oni međusobno mnogo bolje razumeju. Sama igra i aktivnosti kod dece razvijaju smisao za humor i ona postaje izvor radosti. Većina beba se počinje smejeti u dobi od oko pet meseci. Dvogodišnjaci uživaju u praktičnim šalama s lutkama ili sl., a kasnije dete počinje shvatati i govorne šale. Igra je izvor radosti.

1.5. IZRAŽAVANJE KROZ IGRU

U igri se dete oslobađa napetosti, postaje smireno jer je u igri sve dopušteno. U igri izostaju negativne emocije (strah od neuspeha i frustracije). Takođe treba da imamo na umu da je igra potrebna svakom detetu i raznolike igračke – deca će sama odabrati šta im treba. Igra je “ogledalo” u kom se odražava šta dete misli, doživljava, oseća, šta želi. U samim igrama i aktivnostima deca mogu da se ponašaju skroz drugačije nego u realnom svetu (mogu da se ljute na drugu decu, da viču na igračke, da ispoljavaju agresiju). I na taj način sama igra nam je ogledalo u kojem nam dete pokazuje svoje intelektualno i emocionalno stanje.

1.6. ZNAČAJ EMOCIONALNOG RAZVOJA

Dete raste u stalnoj interakciji sa svojim okruženjem pa je sredina u kojoj živi od velikog značaja, a naročito je važno porodično okruženje. Razvojni psiholozi ističu da je za emocionalni razvoj deteta bitno da ono od ranog uzrasta doživljava da je okruženo ljubavlju i brigom svojih najbližih. Usvajanje emocija uglavnom se odvija u ranom detinjstvu, a prve koje se mogu prepoznati su radost, gnev, tuga, strah, ljutnja i gađenje. Deca od rođenja uspostavljaju odnos sa okruženjem, počinju da prepoznaju i kontrolišu svoja osećanja. Sa godinu i po dana postaju svesna svog emocionalnog ponašanja, a u periodu između druge i treće godine života, u skladu sa do tada naučenim normama ponašanja, razvijaju složenije emocije poput ponosa, krivice, zbunjenosti i stida. U predškolskom uzrastu povećava se sposobnost prilagođavanja na situacije iz okruženja. Vaspitači nastoje da kroz različite aktivnosti i igre ohrabre i podstaknu dete da nauči da izrazi svoja osećanja, razume tuđa, uspostavi odnos sa ljudima iz okruženja i postane svesno njihovih doživljaja, različitosti, to jest nastoje da pomognu detetu da razvije svoje socijalno ponašanje. Igra ima veoma važnu ulogu za socijalni i emocionalni razvoj dece i neizostavna je u vrtićima. Ona pruža detetu slobodan izbor i mogućnost da donese odluku, ali istovremeno od njega zahteva da se povinuje pravilima igranja. Igra predstavlja poseban vid učenja koji detetu omogućava da upozna svoje okruženje i njime ovlada.

1.7. KARAKTERISTIKE DEČJIH EMOCIJA

* Dečije emocije su kratkotrajne

One traju svega nekoliko minuta, a onda iznenada iščeznu dok emocije odraslog čoveka duže traju i teže se zaboravljaju. Preduzimanjem vaspitnih mera i pravilnom ulogom roditelja menja se i karakter decijih emocija. Te emocije se pretvaraju u dugotrajna raspoloženja.

* Dečije emocije su snažne

Emocije odraslog covjeka ne mogu da dostignu onu jačinu kao kod deteta, jer dečije emocije ne poseduju gradaciju bez obzira na situaciju. To narocito vazi za ljutnju, strah i radost. Kod dece te emocije se izražavaju punim intezitetom. U ljutnji dete plače, vrišti, bacaka se, udara rukama i nogama pa čak i ujeda. U strahu se izbezumljuje, krije i vrišti.

* Zajedno sa uzrastom emocije se sve više diferenciraju

Pod uticajem okoline i vaspitnim merama deca polako kontrolišu svoje emotivne reakcije. Emotivna reakcija svakog deteta zavisi od njegovih doživljaja i iskustava.

* Dete ispoljava svoja osećanja

Deca nisu u stanju da se uzdržavaju , tj da neispoljavaju svoje emocije. Iako ih stariji uče tome deca ipak na neki način reaguju, npr. nervozom, nemirom, pokretima ruku i nogu, gestovima i sl. Iz toga mozemo da zaključimo da deca jednostavno nisu u stanju da sakriju ono sto osećaju.

II PRAKTIČNI DEO

U samom praktičnom delu će biti navedene igre koje možemo da koristimo kako kod kuće tako i u vaspitno-obrazovnom radu u vrtiću. Same igre će kod dece razvijati pozitivna osećanja, pomoći im da prepoznaju kako svoje emocije tako i tuđe. Da razviju saosećanja-empatiju i užive u doživljaje drugih. Broj aktivnosti koje vaspitači organizuju u vrtićima je veliki i njihovi ciljevi su raznovrsni – tu su igre kroz koje se nastoji omogućiti detetu da razume socijalne pojave, nauči da bude tolerantno prema vršnjacima i poštuje različitosti, razvije sposobnost komunikacije, nauči da saraduje sa drugima,... Evo par interesantnih aktivnosti koje se često organizuju u vrtićima:

1)*** ČAROBNJAK ***

Dete (deca) zamisli da je čarobnjak da može uraditi sve što mu padne na pamet. Dobija razne zadatke u kojima rešava problem neslaganja između psa i mačke, slona i miša. Igra se varira sa poznatim likovima iz bajki, crtanih filmova: Tom i Džeri, Petar Pan i kapetan Kuka, Crvenkapa i vuk...Može da uzme i primer

iz života – neslaganje između brata i sestre, između dva brata, dve sestre i slično. U ovoj igri može da učestvuje više dece.

Zadatak : da deca pronadju konstruktivno rešenje i da se stave u položaj drugog kako bi izašli iz sukoba.

Cilj : Uviđanje da je decentracija i stavljanje u položaj drugog početni uslov za izlazak iz sukoba.

2)*** HAJDE DA SE UPOZNAMO I PREPOZNAMO***

Svrha igre da se kod dece razviju samosvest, upoznavanje sa svojim snagama i snagama drugih

Materijal :

- papir i olovka

-šešir ili bubanj za papiriće

Voditelj igre je vaspitač (može i roditelj ukoliko je kod kuće igra)

Vaspitač objašnjava pravila igre i daje instrukcije i navodi svoj primer.

Na papiriću se nalaze tri pitanja:

-Muško/žensko; Boja tvoje kose i boja očiju

-Šta me veseli? (Izleti u prirodu, šetnje..)

- Koja je moja odlična sposobnost koju imam, nešto što vrlo dobro radim ili u čemu sam najbolji ? sviram klavir, plešem..) .Papiriće pomešamo u bubnju; svako izvuče nečiji papirić. Grupa pogađa o kome se radi. Dok pogađaju možemo ih još pitati šta je to što ti znaš, a da njega ili nju posebno veseli... u čemu je on još dobar....

3)*** DETEKTIV EMOCIJA***

Cilj igre : Pepoznati i imenovati osnovne emocije kod drugih. Uputstvo za igru: Jedno dete stoji ispred ostale dece. Voditelj(vaspitač) mu kaže:

Misli na nešto što jako voliš raditi ili što voliš jesti , šta ti je ukusno. Dok on misli o tome, naš je zadatak prosmatrati i zapamtiti šta se događa na njegovom licu. Pitamo decu : Recite šta vidite; opišite kakvo “lice” ima dok o tome razmišlja?

Misli na nešto što uopšte ne voliš raditi ili ne voliš jesti. Dok on misli o tome, naš je zadatak prosmatrati i zapamtiti šta se događa na njegovom licu. Pitamo decu : Recite šta vidite; opišite kakvo “lice” ima dok o tome razmišlja?

Zadatak igre: otkrijte šta on/ona misli

Detetu koji stoji ispred ostale dece šapćemo na uvo neka misli o radnji a ili b. Dok razmišlja o njoj, deca pogađaju o kojoj je reč i konkretizuju znakove na licu prema kojima su prepoznali radnju. (Osmeh, otvorene oči, pogled gore, dole... pokret tela...) Možemo pozvati još nekoliko dece , jednog po jednog, pa nastaviti igru. (Misli na nešto što te veseli/rastužuje; nešto što te ljuti/plaši...). Svaki put kada deca prepoznaju emociju, važno ih je pohvaliti i reći: BRAVO!!!

4)*** POKLANJAM TI.... ***

Cilj igre –deljenje i primanje,zahvalnost,širenje fokusa,osnaživanje u osećanju nesigurnosti i nevoljenosti .. gradjenje i razvijanje empatije i osećaja pripadnosti

Postupak igre- deca stoje u krugu.Kažemo im da odaberu zamišljeni poklon i poklone ga prijatelju do sebe. Neka izgovore na glas:” poklanjam ti slasnu čokoladu ”, ili knjigu najljepših priča... i neka gestom poprate poklanjanje . Njihov zadatak je saznati šta je najbolji poklon. (Tajna je u tome da dete kada primi poklon kaže hvala). Niko osim dvoje odabranih, kojima je voditelj radionice šapnuo tajnu, ne zna o čemu je reč, već se igra odvija sve dok i poslednji član u krug na ispravan način ne zahvali na poklonu, tj. ne saznaa koji je najbolji poklon . Voditelj nakon svakog kruga može izdvojiti one koji su dali najbolji poklon.

Diskusija: Kako si se osećao kad si dobio poklon? Šta misliš o poklonu koji si dobio? Koji ti se najviše sviđa?Šta tebi znači kada dobiješ poklon i kako se tada osećaš?Kako se osećaš kada poklanjaš?

Radionica se zaključuje pesmom “ Svi treba da znaju šta drugarstvo znači”

5)*** KORACI OSEĆANJA ***

Cilj –da deca prepoznaju nacrtanu emociju i da odglume pred drugom decom kada se tako osećaju (kada im se šta dogodi...). Prepoznavanje i pokazivanje emocije;

Materijal:

-tabla sa iscrtanim emocijama

-kocka

U igri može da učestvuje više dece. Voditelj igre može biti vaspitač ili roditelj ukoliko se odvija *kod kuće*.

Postupak: deca sede u polukrugu u sredini je postavljena table sa iscrtanim emocijama i kockicom koju će dete bacati. Onaj broj koji dobije toliko polja će ići po tabli .Kada stane na zadato polje mora da nam definiše emociju, da nam napravi grimasu takvu i kaže kada se tako osećao/la.

III ZAKLJUČAK

Kao budući vaspitači odredjenim igrama i aktivnostima za prepoznavanje i upoznavanje sa svojim i tuđim osećanjima pospešujemo mentalni razvoj kod dece u vrtiću. Veoma je važno da on najranijeg uzrasta kod metod igre deci pomognemo da što bolje upoznaju sebe, druge i da nauče da se kontrolišu u odredjenim situacijama. Kroz same aktivnosti kod dece, podstičemo pozitivne emocije (sreću, uspeh, empatiju, ljubav, radost..) a istovremeno otklanjanjamo sve ono što ih plaši(strahovi, fobije), negativna osećanja (neuspeh, ne pripadanje grupi, tuga..). Kroz gore navedene igre a i mnoge druge kao što su :čarobne naočare, slagalica, pantomime osećanja, lutke.. dobijamo uvid u emocionalno stanje svakog deteta ponaosob. Za pravilno razvijanje deteta u svim aspektima razvoja (socio-emocionalni, intelektualni, moralni..) igra je najvažniji faktor. Deci se igra nikada ne treba uskraćivati jer se ono u njoj oseća slobodno, veselo, razdragano u razvija se kao ličnost. Deca kroz same igre stiču svakodnevno nova iskustva, znanja, radne navike, postaju sposobnija, slobodnija, kreativnija –mentalno razvijeni i samostalna. Može se reći da se kroz igru pripremaju za dalji život. Igra za decu nije beg od realnosti, već način da proniknu u realnosti života i da sa njima izađu na kraj - kako fizički, tako i intelektualno i emocionalno

Ključne reči u radu : igra i njen značaj, emocije, osećanja, prepoznavanje, iskazivanje...

LITERATURA

- 1) <http://www.detepus.rs/primeri-dobre-prakse/roditelji/356-igre-za-razvoj-emocionalne-pismenosti.html>
- 2) Dr A. Bulatović ,prof metodika upoznavanja okoline praktikum za studente visokih škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača Novi Sad,2012
- 3) Emina Kopas-Vukašinović, Uloga igre u razvoju dece predškolskog i mlađeg školskog uzrasta, Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, Broj 1, Jun 2006, Institut za pedagoška istraživanja Beograd

SADRŽAJ RADA

<u>I TEORIJSKI DEO.....</u>	<u>2</u>
1.1. ULOGA IGRE U VASPITNO-OBRAZOVNOM RADU.....	2
1.2.KARAKTERISTIKE DEČJE IGRE.....	3
1.3. PODELA IGARA	4
1.4. EMOCIONALNI RAZVOJ I EMOCIONALNE VEZE.....	5
1.5. IZRAŽAVANJE KROZ IGRU.....	5
1.6. ZNAČAJ EMOCIONALNOG RAZVOJA.....	6
1.7.KARAKTERISTIKE DEČJIH EMOCIJA.....	6-7
<u>II PRAKTIČNI DEO.....</u>	<u>8</u>
*** ČAROBNJAK ***	8
*** HAJDE DA SE UPOZNAMO I PREPOZNAMO ***	8-9
*** DETEKTIV EMOCIJA ***	9

*** POKLANJAM TI... ***.....	9-10
*** <u>KORACI OSEĆANJA</u> ***.....	10
<u>III ZAKLJUČAK.....</u>	<u>11</u>
<u>LITERATURA.....</u>	<u>12</u>